

DEUTSCH-POLNISCH-RUSSISCHES FORUM
NIEMIECKO-POLSKO-ROSYJSKIE FORUM
ГЕРМАНСКО-ПОЛЬСКО-РОССИЙСКИЙ ФОРУМ

Wandel in Erinnerung /// Przemiany w pamięci /// Перемены в воспоминаниях

COTTBUS // DRESDEN // ZIELONA GÓRA

4.–11. Nov.
2015

DOKUMENTATION ///
DOKUMENTACJA ///
документация

Einführung ///
Wprowadzenie ///
Введение

1–7

Filme ///
Filmy ///
Фильмы

8–19

Ausstellung ///
Wystawa ///
Выставка

28–35

Diskussionen ///
Dyskusje ///
Дискуссии

28–41

Projektlabor ///
Laboratorium
Projektów ///
Проектная
Лаборатория

42–45

Wandel in Erinnerung ///

DEUTSCH-POLNISCH-RUSSISCHES FORUM

Wiedervereinigung, Freiheitsgewinn oder Zusammenbruch, Trauma oder die Erfüllung eines Traums: Die Erinnerung an die 90er Jahre in Deutschland, Polen und Russland könnte unterschiedlicher kaum sein. Das Deutsch-Polnisch-Russische Forum **Wandel in Erinnerung**, das vom 4. bis 11. November 2015 in Cottbus, Zielona Góra und Dresden stattfand, beleuchtete die Zeit nach Perestroika, Solidarność und Mauerfall. Während die Nachwendezeit sowohl in Deutschland als auch in Polen zumeist positiv konnotiert ist und eine kritische Debatte über die Transformationsprozesse erst langsam u.a. durch Phänomene wie PEGIDA einsetzt, ist die Erinnerung an die 90er Jahre mit dem Zusammenbruch der Sowjetunion sowie existenzieller Unsicherheit in der russischen Bevölkerung häufig negativ besetzt. Ziel der Veranstaltungsreihe war es vor allem, über kulturelle Ausdrucksformen und konstruktive Dialogformate ein Bewusstsein für den Verlauf und die Folgen der Transformationsprozesse in den drei Ländern zu schaffen – und gleichzeitig zu hinterfragen, inwiefern die Erinnerung unsere Wahrnehmung der Gegenwart und aktuelle gesellschaftliche Entwicklungen bestimmt. Über die gemeinsame Auseinandersetzung mit der jüngsten Vergangenheit wollen wir Veranstalter eine neue Basis für den Dialog in Gegenwart und Zukunft legen. Ganz bewusst fand das Forum jenseits der Hauptstädte statt, um verschiedene regionale Perspektiven und Erinnerungen zu erörtern und vergleichen zu können.

Mir persönlich war diese Veranstaltung ein besonderes Anliegen, da ich während meiner zweijährigen Arbeit als Robert Bosch Kulturmanagerin in der Russischen Föderation gemeinsam mit meinen Uljanowsker Kollegen ein ähnliches Format entwickelt hatte, das wir aufgrund politischer Bedenken vor Ort nicht durchführen konnten. Umso mehr freue ich mich, dass wir gemeinsam mit MitOst e.V., dem FilmFestival Cottbus und der Deutsch-Polnischen Gesellschaft Sachsen sowie unseren Partnern und Förderern die trilaterale Pilotveranstaltung über die Transformationsprozesse der Nachwendezeit jetzt in Deutschland und Polen umsetzen konnten. Mit diesem ersten Austausch haben wir es geschafft, sowohl aus regionaler als auch nationaler und internationaler Sicht andere Perspektiven wahrzunehmen, neue Erkenntnisse zu gewinnen, und damit Impulse für weitere gesellschaftliche Debatten und vor allem auch Folgeprojekte zu setzen. In stärker interaktiven Formaten, wie z. B. einem internationalen Reise-Dokumentarfilmworkshop auf den Spuren der 90er Jahre in mehreren Ländern, wird die Auseinandersetzung weitergehen.

Cornelia Reichel Projektleiterin

Przemiany w Pamięci ///

NIEMIECKO-POLSKO-ROSYJSKIE FORUM

Zjednoczenie i zdobycie wolności czy raczej kłeska, spełnienie marzeń czy trauma – pamięć lat 90-ych w Polsce, Niemczech i Rosji nie mogłyby być różniejsza. Niemiecko-Polsko-Rosyjskie Forum **Przemiana w Pamięci**, które miało miejsce od 4-ego do 11-ego listopada 2015 r. w Cottbusie, Zielonej Górze i Dreźnie, naświetliło czas po Pierestrojce, Solidarności i upadku muru. Podczas gdy czasy po owych przełomach zarówno w Niemczech jak i w Polsce na ogół konotowano pozytywnie i debata krytyczna nt. procesów transformacji dopiero powoli nastąpiła m.in. wskutek fenomenów takich jak Pegida, wspomnienie lat 90-ych z ich załamaniem się Związku Radzieckiego i niepewnością egzystencjalną wśród ludności rosyjskiej nosi wyraźnie cechy negatywne. Celem naszego cyklu imprez było zatem przede wszystkim, by przez kulturowe formy wyrazu oraz konstruktywne formaty dialogu wytworzyć świadomość zarówno przebiegu jak i skutków owych procesów transformacji we wspomnianych trzech krajach – i jednocześnie postawić pytanie, na ile owe wspomnienia określają naszą percepję teraźniejszości i obecnych procesów społecznych. Poprzez wspólną konfrontację z najbliższą przeszłością my, organizatorzy, chcemy klaść nowe podłożę dla dialogów zarówno obecnych i przyszłych. W sposób świadomym to Forum odbyło się poza stolicami, by móc naświetlić i porównać regionalne punkty widzenia i wspomnienia.

Impreza ta była mi osobistej szczególnie bliska, ponieważ w mojej dwuletniej pracy jako menedżerka kulturalna Fundacji Roberta Boscha w Rosyjskiej Federacji razem z moimi kolegami z Ulianowska opracowaliśmy podobny format, który jednak na skutek obaw politycznych nie można było zrealizować na miejscu. Tym bardziej cieszę się, że wspólnie z MitOst e.V., Festiwalem Filmowym Cottbus oraz Towarzystwem Niemiecko-Polskim Saksonii jak również naszymi partnerami i promotorami w końcu mogliśmy zrealizować teraz w Niemczech jak i w Polsce tę trójstronną imprezę pilotową nt. procesów transformacyjnych czasu poprzelomowego. Poprzez tą pierwszą wymianę udało się nam dostrzec inne perspektywy zarówno z regionalnego, narodowego jak i międzynarodowego punktu widzenia, zdobyć nowe zrozumienie spraw i tym samym wytworzyć impulsy dla dalszych debat społecznych, a w szczególności kolejnych projektów do nich nawiązujących. W bardziej interaktywnych formatach jak np. międzynarodowym warsztacie filmów dokumentalno-podróżniczych na śladach lat 90-ych w kilku krajach konfrontacja ta będzie miała swój ciąg dalszy.

Перемены в воспоминаниях

ГЕРМАНСКО-ПОЛЬСКО-РОССИЙСКИЙ ФОРУМ

Воссоединение, обретение свободы или крах, психическая травма или исполнение мечты: Вряд ли можно представить себе большие отличия воспоминаний о 90-х годах, чем те, которые есть в Германии, Польше и России. Германско-польско-российский форум **Перемены в воспоминаниях**, который состоялся с 4-го по 11-е ноября 2015 года в Котбусе, Зелёной-Гуре и Дрездене, освещал период после перестройки, профсоюза Солидарность и падения Берлинской стены. Тогда как в Германии и в Польше время после этих больших перемен в основном воспринимается положительно, а критические дебаты о трансформационных процессах только постепенно начинаются, в частности, в связи с такими явлениями как Пегида [немецкое политическое движение «Патриотические европейцы против исламизации Запада» (нем. «Patriotische Europäer gegen die Islamisierung des Abendlandes, PEGIDA») – прим. перев.], в России 90-е годы ассоциируются с распадом Советского Союза и экзистенциальной неуверенностью населения в завтрашнем дне, т.е. воспоминания о них там явно отрицательные. Целью этого комплекса мероприятий было, прежде всего, формирование осознания хода и последствий трансформационных процессов в трех странах при помощи форм культурного выражения и конструктивных диалоговых форматов, а также, одновременно — спрашивание самих себя насколько воспоминания определяют наше восприятие современности и процессы общественного развития. Посредством совместного критического рассмотрения недавнего прошлого мы, организаторы, хотим заложить новую основу для диалога – и в настоящее, и в будущее время. Целиком сознательно мы организовали этот форум вне столиц, чтобы мы могли обсудить и сравнить разные региональные перспективы и воспоминания.

Лично для меня это было очень важное мероприятие, ведь я два года работала менеджером в сфере культуры Фонда им. Роберта Боша в Российской Федерации. Совместно с коллегами из Ульяновска мы разработали похожий формат, который мы не смогли осуществить из-за политических опасений. Тем более я рада, что мы совместно с зарегистрированным обществом «MitOst e.V.», Котбусским кинофестивалем, Германо-Польским обществом Саксонии, нашими партнерами и спонсорами смогли осуществить трехсторонний pilotный проект о процессах трансформации в период после больших изменений теперь в Германии и Польше. Этот первый обмен опытом дал нам возможность увидеть другие перспективы – с региональной, национальной, международной точек зрения, получить новые разумения, и тем самым дать новые импульсы для дальнейших общественных дебатов, а также наметить следующие проекты. Критический анализ будет продолжаться в более интерактивных формах, как например, международный воркшоп документальных фильмов о путешествиях по следам 90-х в нескольких странах.

Filme ///
Filmy ///
Фильмы

**Spielfilme ///
Filmy fabularne ///
Художественные
фильмы**

OSTKREUZ ///

OSTKREUZ ///

ОСТКРОЙЦ

Kurz vor der Maueröffnung '89 sind Elfie und ihre Mutter über Ungarn aus Ostberlin geflohen. Jetzt leben sie in einem Containerlager im Westteil der Stadt, denn es fehlt das Geld, um die Kaution für eine Mietwohnung zu zahlen. Elfie lernt beim Versuch, Geld aufzutreiben, den jungen Polen Darius kennen, der sie in seine kriminellen Machenschaften verstrickt. Außerdem ist da noch der gleichaltrige Edmund, der von seinen Eltern bei ihrer Flucht zurückgelassen wurde. OSTKREUZ zeichnet ein authentisches Bild Berlins unmittelbar nach dem Mauerfall.

Deutschland 1991, Michael Klier, 84 min ///

Niemcy 1991, Michael Klier, 84 min ///

Германия 1991 г., Михаэль Клир, 84 мин.

Tuż przed otwarciem muru w 1989 r. Elfi i jej matka uciekły przez Węgry z Berlina Wschodniego. Teraz żyją w obozie kontenerowym w zachodniej części miasta, ponieważ brakuje im pieniędzy na kaucję potrzebną do wynajęcia mieszkania. Przy próbach zdobycia tych pieniędzy Elfi poznaje młodego Polaka, Dariusza, który wciąga ją w swoje kryminalne interesy. A poza tym jest tam jeszcze Edmund, w tym samym wieku co Elfi, którego jego rodzice zostawili, gdy sami uciekli. „Ostkreuz” rysuje autentyczny wizerunek Berlina tuż po upadku muru.

Незадолго до открытия Берлинской стены в 1989 году Эльфи с матерью сбежали из восточного Берлина через Венгрию. Теперь они живут в лагере из контейнеров в западной части города, ибо денег на требуемый залог для сдаваемой в аренду квартиры не хватает. В ходе попыток достать деньги Эльфи знакомится с молодым поляком Дариушом, который впутывает ее в свои криминальные махинации. Кроме того там есть ее ровесник Эдмунд, которого родители оставили, когда сбежали. ОСТКРОЙЦ рисует верную картину Берлина непосредственно после падения стены.

STILLES LAND /// CICHY KRAJ /// ТИХАЯ СТРАНА

Das Kinodebüt von Andreas Dresen spielt im bewegten Herbst des Jahres 1989 in der DDR. Während sich die politischen Ereignisse der Wendezeit überschlagen und in den Großstädten Tausende unter dem Slogan „Wir sind das Volk“ einen anderen Sozialismus fordern, ist es in der Provinz noch relativ ruhig. In einer mecklenburgischen Kleinstadt, die aber damals noch ein Theater hatte, inszeniert der ambitionierte Jungregisseur Kai (Thorsten Merten) sein erstes Stück. Ausgerechnet „Warten auf Godot“. Natürlich stellen sich sehr schnell Bezüge zwischen Realität und Theater her.

Debiut kinowy Andreasa Dresen rozgrywa się w burzliwej jesieni 1989 r. w NRD. Podczas gdy wydarzenia polityczne czasu przełomu się gonią i w dużych miastach tysiące ludzi żądają innego socjalizmu pod sloganem „Naród, to my!“, na prowincji jeszcze stosunkowo spokojnie. W małym mieścieku meklenburskim, które jednak w owym czasie jeszcze miało swój własny teatr, ambiencyjni młody reżyser Kai (Thorsten Merten) wystawia swoją pierwszą sztukę. Akurat „Czekanie na Godota“. Oczywiście dość szybko wyłaniają się pokrewieństwa pomiędzy teatrem i rzeczywistością.

Deutschland 1992, Andreas Dresen, 95 min ///
Niemcy 1992, Andreas Dresen, 95 min ///
Германия 1992 г., Андреас Дрезен, 95 мин.

Режиссерский дебют Андреаса Дрезена показывает бурную осень 1989 года в ГДР. Пока политические события бурлят и в больших городах тысячи под лозунгом “Мы - народ” требуют другой социализм, в провинции еще относительно спокойно. В маленьком мекленбургском городке, в котором в то время еще существовал театр, амбициозный молодой режиссер Кай (Торстен Мертен) ставит свой первый спектакль. И как нарочно – «В ожидании Годо». Конечно же, достаточно быстро проявляются связи между действительностью и театром.

HUNDE /// PSY /// СОБАКИ

Polen 1992, Władysław Pasikowski, 104 min ///
 Polska 1992, Władysław Pasikowski, 104 min ///
 Польша 1992 г., Владислав Пасиковски, 104 мин.

In der guten alten Zeit lebten Franz Maurer und seine Kollegen vom Staatssicherheitsdienst wie die Könige. Doch nach der Wende haben sie ihren Status und ihre Privilegien verloren und müssen sich im demokratisch regierten Polen neu orientieren. Franz Maurer zum Beispiel bekämpft als einfacher Polizist eine Mafiaclique. Dieser gehören wiederum viele seiner Ex-Kollegen an. Als sich auch sein Freund als Verbrecher erweist, läuft Franz Amok. HUNDE zeichnet mit viel Action ein passgenaues Gesellschaftsbild Polens der 90er Jahre.

W starych dobrych czasach Franz Maurer i jego koledzy z SB-cji żyli jak królowie. Po przełomie politycznym jednak stracili swój status i swoje przywileje, musieli więc szukać sobie nowej orientacji w demokratycznie rządzonej Polsce. Franz Maurer na przykład jako zwykły policjant zwalcza klikę mafijną. Do tej jednak należy spora grupa jego eks-kolegów. Kiedy nawet jego przyjaciel okazuje się być przestępca, Franz wpada w amok. – „Psy“ z dużą porcją akcji pokazuje celny obraz społeczeństwa polskiego lat 90-ych.

В старые добрые времена Франц Маурер с коллегами из службы госбезопасности жили как короли. Но после смены власти они потеряли свои статус и привилегии и вынуждены заново сориентироваться в демократически управляемой Польши. Франц Маурер, к примеру, - простой полицейский, который борется против мафиозной банды. В нее входят также многие из его бывших коллег. Когда и его друг оказывается преступником, Франц приходит в ярость. СОБАКИ – острожюетный фильм, который рисует четкую картину польского общества 90-х годов.

ALLES WIRD GUT /// WSZYSTKO BĘDZIE DOBRZE /// ВСЁ БУДЕТ ХОРОШО

Russland 1995, Dmitry Astrachan, 100 min ///

Rosja 1995, Dmitry Astrachan, 100 min ///

Россия 1995 г., Дмитрий Астрахан, 100 мин.

Konstantin Wassiljewitsch Smirnow ist in den USA Millionär geworden, sein Sohn hat kürzlich den Nobelpreis erhalten. Nun besuchen sie ihre Heimat in der russischen Provinz. Dort will die Tochter von Smirnows erster Liebe heiraten, Smirnow übernimmt kurzerhand die Vorbereitungen des Festes. Sein Sohn wiederum interessiert sich viel mehr für die Braut selbst und so nehmen die Dinge ihren Lauf. Der Film zeigt das Russland der 90er als Land sozialer Gegensätze, in dem aberträumen erwünscht ist und Märchen durchaus möglich scheinen.

Konstantin Wasiliewicz Smirnow stał się milionerem w Stanach Zjednoczonych, a jego syn dopiero niedawno otrzymał nagrode Nobla. Teraz zaś obaj odwiedzają swoje rodzinne strony na rosyjskiej prowincji. Tam córka pierwszej miłości Smirnowa chce wyjść za mąż, i Smirnow bez długiego namysłu przejmuje przygotowania uroczystości. Jego syn natomiast znacznie bardziej interesuje się samą Panną Młodą, i tak wydarzenia biorą swój bieg. – Film pokazuje Rosję lat 90-ych jako kraj przeciwieństw społecznych, w którym jednak marzenia są mile widziane, a bajki zdają się być owszem możliwe.

Константин Васильевич Смирнов в США стал миллионером, его сын недавно получил Нобелевскую премию. Теперь они приехали на родину, в российскую провинцию. Там дочь первой любви Смирнова как раз собирается замуж и Смирнов, не долго думая берется за подготовку праздника. Его сын, правда, заинтересовался больше самой невестой и так события пошли своим чередом. Фильм показывает Россию 90-х как страну социальных противоречий, в которой мечтать желательно и сказки кажутся вполне возможными.

BLINDE KUH /// CIUCIUBAVKI /// ЖМУРКИ ///

Russland 2005, Alexei Balabanow, 111 min ///

Rosja 2005, Aleksei Balabanow, 111 min ///

Россия 2005 г., Алексей Балабанов, 111 мин.

Nischni Nowgorod wird von Mafiabanden regiert. Die beiden Kleinkriminellen Sergej und Simon erhalten einen Auftrag des großen Mafiabosses Michailjtsch (grandios gespielt von Nikita Michalkow), doch irgendwie läuft hier alles von Anfang an schief. Nachdem sie einige Banditen umgelegt und auch selbst eine Kugel weggesteckt haben, scheint alles noch mal gut zu enden. Eine Geschichte über die wilden 90er in Russland, erschreckend und zugleich witzig erzählt vom Meister der Provokation des russischen Kinos.

Niżnij Nowgorod, rządzony przez bandy mafii. Dwaj mali przestępcy, Sergiusz i Szymon, otrzymują zlecenie od wielkiego bossa mafii Michailicza (wyśmienicie zagranego przez Nikitę Michalkowa), lecz wszystko w tym zleceniu od początku wychodzi im na opak. Po sprzątnięciu kilku bandytów, ale i połyknięciu jednej z ich kul jednak cała sprawa nareszcie zdaje się biec ku dobremu zakończeniu. – Opowieść o dzikich latach 90-ych w Rosji, opowiadana przerażająco i dowcipnie jednocześnie przez mistrza prowokacji kina rosyjskiego.

В Нижнем Новгороде правят банды преступников. Два мелких уголовника, Сергей и Саймон, получают заказ от крупного мафиозного босса Михайлича (грандиозно сыгранный Никитой Михалковым), но как-то тут с самого начала все идет не так. После того, что они убили нескольких бандитов и один из них сам получил пулю, все, кажется, еще хорошо кончается. История о диких 90-х годах в России – в фильме мастера провокаций российского кинематографа представлена страшно и смешно одновременно.

DISCO POLO ///

DISCO POLO ///

ДИСКО ПОЛО

Polen 2015, Maciej Bochniak, 107 min ///

Polska 2015, Maciej Bochniak, 107 min ///

Польша 2015 г., Мацей Бохняк, 107 мин.

Erfolg, Reichtum, Glamour, Luxus und die Liebe: Das alles steckt in Disco Polo. Denn Disco Polo ist mehr als nur eine Musikrichtung, die seinerzeit Millionen polnischer Zuhörer begeisterte. Disco Polo ist die Verkörperung des polnischen Traums der 90er, und vielleicht auch von heute? Dem jungen Regisseur Maciej Bochniak ist mit seiner durchgeknallten Persiflage rund um den Aufstieg zweier Jungs aus der Provinz in den polnischen Musikhimmel DER Publikumshit des Jahres 2015 gelungen, der in Polen nicht selten die Kinosäle in Tanzflächen verwandelte. Mitreißend, aber durchaus auch entlarvend zeigt er „Polens Wilden Westen“, in dem Verschwendungsgeist und Genusssucht genauso regierten wie Haudrauf-Kapitalismus und Kurze-Prozess-Mentalität... und in der Bands mit Namen wie „Atomic“, „Laser“ und „Gender“ den musikalischen Ton angaben.

Sukces, bogactwa, blichtr, luksus i miłość - to wszystko tkwi w Disco Polo. Bo Disco Polo, to więcej niż tylko kierunek muzyczny, którym wówczas zachwyciły się miliony polskich słuchaczy. Disco Polo, to inkarnacja polskich marzeń lat 90-ych, a może i dzisiejszych? – Młodemu reżyserowi Maciejowi Bochniakowi ze swym zwariowanym persyfążem o karierze dwóch chłopców z prowincji aż do polskiego nieba muzycznego udał się największy hit publiczności roku 2015, który nierzadko przemienił sale kina we w parkiety taneczne. Pełen werwy, ale i demaskatorsko pokazuje on „dziki zachód Polski“, w którym duch marnotrawstwa i żądzy rozkoszy rządził tak samo jak kapitalizm pięści i mentalność załatwiania spraw „prostym sposobem“, i w którym zespoły pod nazwami takimi jak „Atomic“, „Laser“ lub „Gender“ wyznaczyły kierunek muzyki.

Успех, богатство, гламур, роскошь и любовь: Все это – Диско Поло. Ибо Диско Поло - больше чем течение в музыке, которым в свое время увлекались миллионы польских слушателей. Диско Поло – воплощение польской мечты 90-х, а возможно и сегодняшнего времени? Молодому режиссеру Мацею Бохняку своим сумасбродным персифляжем о взлете двух парней из провинции в музыкальное небо Польши удался хит 2015 года, который нередко превращал кинозалы в танцплощадки. Он захватывающе, но вместе с тем и разоблачительно показывает «Дикий Запад Польши», где господствовали расточительство и жажда удовольствий, жесткий капитализм и менталитет расправы на месте ... и где ансамбли с названиями «Атомик», «Лазер» и «Джендер» задавали тон в музыке.

Dokumentarfilme ///
Filmy dokumentalne ///
Документальные
фильмы

GENERATION 89 /// POKOLENIE 89 /// ПОКОЛЕНИЕ 89

Polen 2002, Maria Zmarz-Koczanowicz, 61 min ///

Polska 2002, Maria Zmarz-Koczanowicz, 61 min ///

Польша 2002 г., Мария Змарз-Кочанович, 61 мин.

Zu ihrer Studentenzeit Ende der 80er waren sie die Blüte der Opposition, die gegen den Kommunismus rebellierte. Heute arbeiten sie als anerkannte Profis in diversen Bereichen an den Universitäten und in den Medien, sie sind erfolgreiche Schriftsteller und Publizisten, machen überall professionell Geschäfte. Ein treffendes Portrait der ersten Generation der Polen, die nach der politischen Wende 1989 ins Erwachsenenleben eintrat.

Za swoich czasów studenckich pod koniec lat 80-ych byli kwiatem opozycji powstałej przeciw komunizmowi. Dziś natomiast pracują jako uznaní profesjonalisci w najrozmaitszych dziedzinach, na uniwersytetach i w mediach, odnoszą sukcesy jako pisarze i publicyści, robią swe interesy zawodowe wszędzie. – Trafny portret pierwszego pokolenia Polaków, które po przełomie politycznym 1989 r. weszło w swe życie dorosłe.

В свои студенческие годы в конце 80-х они были цветом оппозиции, бунтовавшей против коммунизма. Сегодня они работают как признанные профессионалы в различных сферах: в университетах и СМИ, они успешные писатели и публицисты, всюду профессионально делающие бизнес. Точный портрет первого поколения поляков, которые вступили во взрослую жизнь после политического поворота 1989 года.

ОКТОБЕРФИЛЬМ – DRESDEN 1989 /// FILM PAŹDZIERNIKOWY – DREZNO 1989 /// ФИЛЬМ ОКТЯБРЯ – ДРЕЗДЕН 1989

Deutschland 2009, Ralf Kukula, 30 min ///

Niemcy 2009, Ralf Kukula, 30 min ///

Германия 2009 г., Ральф Кукула, 30 мин.

Der 30minütige "Oktoberfilm" zeigt ausschließlich Fotos aus dem Herbst '89, die mit originalen Tonaufnahmen unterlegt sind. Gerade durch die ungewöhnliche Stilform gelingt es Regisseur Kukula, die Stimmung und die Emotionalität der damaligen Zeit auf beindruckende Art und Weise einzufangen und widerzugeben.

Półgodzinny „Film paździenikowy“ pokazuje wyłącznie fotografie z jesieni 1989 r., podłożone oryginalnymi nagraniami dźwiękowymi. Z tym że akurat dzięki tej niezwykłej formie stylistycznej reżyserowi Kukule udaje się uchwycić i odtworzyć w sposób poruszający nastrój i emocje owego czasu.

30-и-минутный «Фильм октября» показывает исключительно фотографии осени 89-го, озвученные оригинальными записями. Именно благодаря этому необычному стилистическому приему режиссеру Кукула удается впечатляющим образом уловить настроение и эмоциональность тогдашнего времени.

UNTERGANG DES IMPERIUMS /// KONIEC IMPERIUM /// ГИБЕЛЬ ИМПЕРИИ

Russland, 2013, Alexei Piwowarow, 65 min ///

Rosja 2013, Aleksei Piwowarow, 65 min ///

Россия 2013 г., Алексей Пивоваров, 65 мин.

Der russische Dokumentarfilm erklärt den Zusammenbruch der Sowjetunion vor allem aus wirtschaftlicher Perspektive – nach dem gleichnamigen Buch des liberalen Reformers der Jelzin-Ära Jegor Gaidar. Der Film wurde präsentiert vom „Fond Jegor Gaidar“, einer russischen, nichtkommerziellen Organisation, gegründet zur Förderung liberaler Werte – in der Wirtschaft und der jüngeren Geschichte.

Film wyjaśniający załamanie się Związku Radzieckiego przed wszystkim z perspektywy gospodarczej, wg. książki tego samego tytułu autorstwa Jegora Gajdara, liberalnego reformisty ery Borysa Jelcyna. Film zaprezentowany przez Fundację Jegora Gajdara, rosyjską organizację niekomercyjną, stworzoną dla promocji wartości liberalnych w gospodarce i bliższej historii.

Российский документальный фильм объясняет развал Советского Союза, прежде всего с экономической перспективы – исходя из одноименной книги либерального реформатора эры Ельцина Егора Гайдара. Фильм был представлен Фондом Егора Гайдара, российской некоммерческой организацией, основанной для содействия либеральным ценностям в экономике и новейшей истории.

Ausstellung ///
Wystawa ///
Выставка

Lenin.
Rethinking
the Image ///
Ленин.
Переосмысление
образа

Dieses Jahr wäre der Anführer der Großen Sozialistischen Oktoberrevolution und Gründer der Sowjetunion, Wladimir Iljitsch Uljanow (Lenin), 145 Jahre alt geworden – und der Beginn der Perestroika jährt sich zum 30. Mal. Zu diesem Anlass riefen Kulturschaffende in Lenins Geburtsstadt Ulianowsk den deutsch-polnisch-russischen Multimedia-Wettbewerb „Lenin. Rethinking the Image“ aus, in dem professionelle, aber auch Hobby-Künstler aufgerufen waren, das Bild Lenins zu überdenken und für sich persönlich in der Gegenwart einzuordnen. Nicht ohne Grund entstand diese Idee in Ulianowsk, wo ihm mit dem „Lenin-Memorial“ ein großer Museumskomplex gewidmet ist, wo das Viertel in dem er aufwuchs als Museumsviertel „Heimat von W.I. Lenin“ bewahrt und gepflegt wird und wo seine Person traditionell große Hochachtung erfährt.

Trotz außerordentlich geringer Werbung – aufgrund der geäußerten politischen Bedenken am Wettbewerb – wurden über 150 Arbeiten eingereicht und eine lebhafte Diskussion in den sozialen Medien angestoßen. Unter den Einreichungen wählte eine Fachjury unter Vorsitz des Kulturwissenschaftlers Kirill Raslogow die besten Beiträge für die Veröffentlichung aus. Die originellsten und hochwertigsten Arbeiten in den Kategorien Videokunst, Grafik und Fotografie erblickten in der Ausstellung beim FilmFestival Cottbus erstmals das Licht der Öffentlichkeit. ///

W roku 2015 wódz Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej i twórca Związku Radzieckiego, Wladimir Iljicz Uljanow (Lenin), skończyłby 145 lat życia, i jednocześnie w tym samym roku początek Pierestroiki miał swoją 30-tą rocznicę. Z okazji tej twórcy kultury w mieście rodzinym Lenina, Ulianowsku, ogłosili niemiecko-polsko-rosyjski konkurs multimedialny pt. „Lenin. Rethinking the Image“, do którego zaproszono zarówno profesjonalistów jak i artystów-amatorów, by na nowo zastanowili się nad wizerunkiem Lenina i umieścili go w sposób osobisty w czasie teraźniejszym. Nie bez podstaw pomysł ten powstał akurat w Ulianowsku, gdzie poświęcono mu w postaci „Memorialu Lenina“ wielki kompleks muzealny, i gdzie pod nazwą „Rodzinne strony W.I. Lenina“ cała dzielnica,

w której on wyrósł, zachowana i pielegnowana jest jako dzielnica muzealna, gdzie w końcu sama jego osoba spotka się tradycyjnie z dużym szacunkiem.

Pomimo niezwykle nikłej reklamy – wskutek wyrażanych wobec tego konkursu obaw politycznych – zgłoszono ponad 150 prac i zainicjowano żywą dyskusję w mediach społecznych. Wśród zgłoszeń fachowe jury pod przewodnictwem kulturoznawcy Kirila Raslogowa wybrała najlepsze prace do publikacji.

Najbardziej oryginalne i wartościowe prace w kategoriach Sztuka Wideo, Grafika i Fotografia po raz pierwszy spotkały się ze światłem publicznym podczas wystawy na Festiwalu Filmowym w Cottbus. Jako zwycięzcę konkursu nagrodzono na wernisażu Wadima Leuchina z St. Petersburgu za swoje dzieło „Lenin online”, w którym to on zestawiał i artystycznie opracował całe mnóstwo realnie istniejących profiliów Lenina w mediach społecznych. ///

Вождю Великой Октябрьской Социалистической революции и основателю Советского Союза, Владимиру Ильичу Ульянову (Ленину), в 2015 году исполнилось бы 145 лет, а перестройка началась 30 лет назад. По этому поводу деятели культуры в родном городе Ленина Ульяновске объявили германо-польско-российский мультимедийный конкурс «Ленин. Переосмысление образа», в рамках которого как профессиональных деятелей искусства, так и любителей призывали переосмыслить образ Ленина и показать для себя его место в сегодняшней жизни. Небезосновательно идея родилась именно в Ульяновске, где ему посвящен большой музейный комплекс «Ленинский мемориал», где район, в котором он вырос, сохраняется и берегается как историко-мемориальный музей-заповедник “Родина В.И. Ленина”, где к его личности традиционно относятся с глубоким уважением.

Несмотря на минимальную рекламу из-за высказанных политических опасений по поводу конкурса, было подано более 150 работ и началась очень живая дискуссия в социальных медиа. Специальное жюри во главе с культурологом Кириллом Разлоговым выбрала лучшие работы для пубlikacji.

Самые оригинальные и ценные работы в номинациях видеоискусство, графика и фотография впервые были представлены публике на выставке в рамках Котбусского кинофестиваля. На открытии выставки Вадим Леухин из Санкт-Петербурга за свою работу «Ленин онлайн», в которой он собрал множество реально существующих профилей Ленина в социальных медиа и подdał ich художественной обработке, был награжден как победитель конкурса.

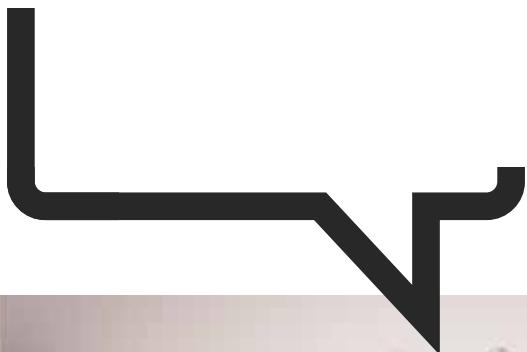

Diskussionen ///
Dyskusje ///
Дискуссии

4.11.2015 Stadthaus Cottbus

Die 90er in Deutschland, Polen und Russland – Von der Erinnerung in die Zukunft // Lata 90. w Niemczech, Polsce i Rosji – Od pamięci do przyszłości // 90ые в Германии, Польше и России – Память и будущее

Was haben Umbruch und Transformation in der Gesellschaft Deutschlands, Polens und Russlands ausgelöst, wie wirken sie bis heute in den Köpfen der Menschen nach und wie prägen sie die Wahrnehmung der Gegenwart? Welche Unterschiede gibt es in den drei Ländern, welche Gemeinsamkeiten? Was folgt daraus für den heutigen und vor allem auch den zukünftigen gesellschaftspolitischen Dialog?

Mit:

Marianne Birthler ehemalige Bürgerrechtlerin, 1990–1992 Ministerin für Bildung, Jugend und Sport des Landes Brandenburg, anschließend Sprecherin Bündnis 90/Die Grünen, 2000–2011 Bundesbeauftragte für Stasi-Unterlagen, Berlin

Czesław Fiedorowicz, Vorsitzender des Sejmik der Wojewodschaft Lubuskie, Mitbegründer und Präsident der Euroregion Spree-Neiße-Bober, ehemals Abgeordneter des Sejm und Bürgermeister von Gubin

Andrej Netschajew Vorsitzender der Partei „Bürgerinitiative“, Wirtschaftsminister Russlands 1992–1993

Moderation: Robert Baag, Deutschlandfunk ///

Co zostało wywołane przez przelomy polityczne i transformacje w społeczeństwach Niemiec, Polski i Rosji, i jak one nadal działają w umysłach ludzi, jak w końcu wpływa na percepcję teraźniejszości? Jakie różnice istnieją w tym pomiędzy trzema wspomnianymi krajami, a co jest im wspólnego? Co z tego wynika dla obecnego i przede wszystkim również przyszłego dialogu społeczno-politycznego?

Z udziałem:

Marianne Birthler była działaczką na rzecz praw obywatelskich, w latach 1990–1992 minister ds. Oświaty, Młodzieży i Sportu Brandenburgii, potem rzeczniczka partii „Bündnis 90/Die Grünen“, w latach 2000–2011 rzeczniczka federalna ds. dokumentów Stasi, Berlin

Czesław Fiedorowicz, Fiedorowicz, przewodniczący sejmiku województwa Lubuskiego, współzałożyciel i prezydent Euroregionu Szprewa-Nysa-Bóbr, były burmistrz miasta Gubin

Andrej Netschajew przewodniczący partii „Inicjatywa Obywatelska“, minister ds. Gospodarki Rosji w latach 1992–1993

Prowadzący rozmowy: Robert Baag, Deutschlandfunk ///

Что вызвали перелом и трансформация в обществах Германии, Польши, России, как они по сегодняшний день действуют в головах людей и как они влияют на восприятие настоящего времени? Какие различия, какие общие черты имеются в трех странах? Что из этого следует для сегодняшнего и, прежде всего, для будущего общественно-политического диалога?

Участники:

Марианне Биртлер, бывшая правозащитница, в 1990–1992 гг. Министр по делам образования, молодежи и спорта земли Бранденбург, потом председатель партии «Союз-90/Зеленые» и с 2000 по 2011 гг. – Федеральный уполномоченный по документам Штази, Берлин,

Чеслав Федорович,

Председатель сеймика Любуского воеводства, сооснователь и президент еворегиона Шпре-Ниса-Бобр, бывший мер Губина,

Andrej Netschajew председатель партии «Гражданская инициатива», министр экономики РФ в 1992–93 гг.

Модератор: Роберт Бааг, радиостанция Дойчлан dfunk

3 Fragen an Marianne Birthler ///

3 pytania pod adresem Marianny Birthler ///

3 вопросы к Марианне Биртлер

Die Fragen stellte Anne-Kathrin Schöler-Rensch, Pressereferentin des FilmFestival Cottbus ///

Pytania stawiała Anne-Kathrin Schöler-Rensch, referentka prasowa Festiwalu Filmowego Cottbus ///

Вопросы задавала Анне-Катрин Шёлер-Ренш, пресс-референт Котбусского кинофестиваля.

Ein Viertel Jahrhundert Wandel: Beinhalten die Themen Wiedervereinigung, Solidarność und Perestroika nach 25 Jahren denn noch Brisanz? Unbedingt. Erstens, weil unsere Geschichte ein Teil von uns ist, und Geschichtsvergessenheit deshalb immer auch bedeutet, sich selbst nicht ernst zu nehmen. Zweitens kann uns die Erinnerung an die erfolgreichen europäischen Revolutionen helfen, hoffnungsvoll neue Herausforderungen anzunehmen. Und drittens ist wichtig zu wissen: Nichts muss so bleiben, wie es ist.

Perspektivenwechsel: Wie haben Sie als Bürgerrechtlerin in der DDR den politischen Wandel in Polen und Russland wahrgenommen?
Solidarność und der Mut der polnischen Bürgerinnen und Bürger waren für uns immer Hoffnungszeichen und Vorbild in einem. Zwischen den Akteuren in Polen und der DDR-Opposition gab es trotz Reiseverboten auch stets enge persönliche Kontakte. „Perestroika“ hieß für uns (und die ande-

ren kommunistischen Länder) vor allem, dass die Entwicklung bei uns nicht mehr wie z. B. 1953, 1956 und 1968 durch Moskau kontrolliert wird und wir keine sowjetischen Panzer mehr fürchten müssen. Und natürlich hofften wir darauf, dass es auch bei uns zu einer gewissen Öffnung kommen würde.

Dialog durch Filme: Was können Filme im Dialog der verschiedenen Erinnerungskulturen leisten? Filme bringen uns Menschen und Erfahrungen nah, die zeitlich der räumlich weit von uns entfernt sind, nicht zuletzt, weil sie nicht nur unseren Verstand, sondern auch unser Gefühl, ob Mitgefühl, Zorn oder Solidarität, ansprechen. Sie machen Geschichte lebendig und sind deshalb ein nicht wegzudenkender Teil unserer Erinnerungskultur. ///

Ćwierć wieku przemian – czy tematy zjednoczenia, Solidarności i Pierestroiki po 25-iu latach nadal mają potencjał wybuchowy?

Koniecznie. Po pierwsze, ponieważ nasza historia jest częścią nas, a zapominanie o historii stąd zawsze oznacza nie branie siebie samego poważnie. Po drugie pamięć zakończonych sukcesem rewolucji europejskich może nam pomóc przyjąć nowe wyzwania z nadzieją. A po trzecie ważne jest wiedzieć, że nic nie musi tak pozostać, jak jest.

Zmiana perspektywy: Jak pani jako działaczka na rzecz praw obywatelskich w NRD spostrzegła przemiany polityczne w Polsce i Rosji? Solidarność i odwaga polskich obywateli i obywatele były dla nas zawsze znakiem nadziei i wzorem jednocześnie. Pomiędzy działaczami w Polsce i opozycją NRD-owską pomimo zakazów podróżowania zawsze istniały scisłe kontakty osobiste. Pierestroika zaś oznaczała dla nas (i pozostałych krajów komunistycznych) przede wszystkim, że rozwój u nas już nie jest kontrolowany przez Moskwę jak jeszcze np. w 1953-ym, 1956-ym i 1968-ym roku, że nie musimy się już bać radzieckich czołgów. I oczywiście mieliśmy nadzieję, że i u nas dojdzie do pewnego otwarcia.

Dialog poprzez filmy: Co filmy potrafią dokonać w dialogu pomiędzy różnymi kulturami pamięci?

Filmy przybliżają nam ludzi i doświadczenia, które albo w czasie albo w przestrzeni oddalone są od nas, a to dzięki temu, że nie tylko przemawiają do naszego rozumu, ale i do naszych uczuć, czy to współczucia, gniewu lub solidarności. One więc czynią historię żywą, i stąd są nieodzowną częścią naszej kultury pamięci. ///

Четверть века перемен: Спустя 25 лет актуальны еще темы воссоединение, профсоюз Солидарность и перестройка?

Непременно! Во-первых, потому, что наша история – это часть нас самих, а историческая амнезия всегда означает, что человек сам себя не воспринимает всерьез. Во-вторых, память об успешных европейских революциях может помочь нам с надеждой встретить новые вызовы. А в третьих важно знать, что ничего не должно остаться таким как оно есть сейчас.

Смена перспектив: Как Вы – правозащитница в ГДР – восприняли политические перемены в Польше и России? Профсоюз Солидарность и мужество польских граждан были для нас всегда надеждой и примером. Между действующими лицами в Польше и в оппозиции ГДР существовали всегда тесные личные контакты, несмотря на запрет поездок. Перестройка для нас тут (и для других коммунистических стран), прежде всего, означала, что развитие у нас больше не контролировалось Москвой, как, например, в 1953, 1956 и 1968 годах, и что нам больше не надо бояться советских танков. И конечно, мы надеялись, что и у нас станет больше открытости.

Диалог посредством фильмов: Как могут подействовать фильмы в диалоге разных культур исторической памяти? Фильмы приближают к нам людей и опыт, отдаленные от нас – во времени или в пространстве, не в последнюю очередь это обусловлено тем, что они обращаются не только к нашему разуму, но и к нашим чувствам – будь то сочувствие, гнев или солидарность. Они оживляют историю и поэтому являются неотъемлемой частью нашей культуры воспоминаний. ///

Dresden, erinner Dich! Dresdner
Erinnerungskultur im Gespräch ///
Drezno, pamietaj! Drezdenska
kultura pamięci w rozmowie! ///
Дрезден, вспоминай! Беседа
о Дрезденской культуре
воспоминаний

Wohl kein Tag im Jahr ist in Dresden so präsent wie der 13. Februar. Welche Rolle spielt dieses Datum in der Erinnerungskultur, was macht die Dresdner kollektive Erinnerung aus und wie wirkt sich diese auf aktuelle gesellschaftliche Entwicklungen aus? Im Rahmen der Veranstaltung führte Dr. Wolfgang Nicht von der Deutsch-Polnischen Gesellschaft Sachsen eine Stadtführung zu den Dresdner Erinnerungsorten durch.

Mit:

Dr. Joachim Klose Landesbeauftragter der Konrad-Adenauer-Stiftung für den Freistaat Sachsen und Moderator der AG 13. Februar
Dr. Klaus-Dieter Müller Historiker, bis Ende 2014 Leiter Dokumentationsstelle der Stiftung Sächsische Gedenkstätten
Matthias Neutzner Historiker, Vorsitzender der Interessengemeinschaft „13. Februar 1945“ e.V.
Dr. Birgit Sack Leiterin der Gedenkstätte Münchner Platz
Dr. Peter Schumann Vorstandsvorsitzender Busmannkapelle – Gesellschaft zur Förderung einer Gedenkstätte für die Sophienkirche Dresden e.V.
Moderation: Dr. phil. Justus H. Ulbricht, Sächsische Landeszentrale für politische Bildung ///

Chyba żaden dzień roku nie jest tak obecny w Dreźnie jak 13-y luty. Jaką rolę odgrywa ta data w kulturze pamięci, co stanowi o drezdeńskiej pamięci zbiorowej, i jak ona zadziała na obecne rozwoje społeczne? W ramach imprezy Dr. Wolfgang Nicht ze Stowarzyszenia Niemiecko-Polskiego Saksonii oprowadził po miejscowościach pamięci miasta Drezna.

Z udziałem:

Dr. Joachim Klose rzecznik Fundacji Konrada Adenauera dla Saksonii i moderator Grupy Roboczej „13. Februar“
Dr. Klaus-Dieter Müller historyk, do końca 2014 r. kierownik Działu Dokumentacji Fundacji „Saksońskie Miejsca Pamięci“
Matthias Neutzner historyk, przewodniczący „Interessengemeinschaft „13. Februar 1945“ e.V.
Dr. Birgit Sack kierowniczka miejsca pamięci „Münchner Platz“
Dr. Peter Schumann prezes zarządu „Busmannkapelle – Gesellschaft zur Förderung einer Gedenkstätte für die Sophienkirche Dresden“ e.V.

Prowadzący rozmowy:

Dr. phil. Justus H. Ulbricht, Saksońska Centrala ds. Oświaty Politycznej ///

Наверное, нет более знаменательной даты в Дрездене, чем 13 февраля. Какую роль играет эта дата в культуре исторической памяти, в чем состоит коллективная память дрезденцев, и какие воздействия она оказывает на актуальное общественное развитие? В рамках данного мероприятия д-р Вольфганг Нихт из Германско-Польского общества Саксонии проводил экскурсию по Дрезденским мемориальным местам.

Участники:

д-р Йоахим Клозе уполномоченный фонда Конрада Аденауэра для земли Саксонии и модератор рабочей группы «13 февраля»,
Д-р Клаус-Дитер Мюллер историк, до конца 2014 года – руководитель центра документации Фонда саксонских мемориалов,
Матиас Нойцнер историк, председатель объединения «13 февраля 1945 г.», зарегистрированное общество, **Д-р Биргит Зак** руководитель мемориала Мюнхенер Плац,
Д-р Петер Шуманн председатель правления зарегистрированного общества «Бусманская часовня – общество содействия созданию мемориала «Дрезденская Церковь святой Софии».
Модератор: Д-р Юстус Х. Ульбрехт, Центр политического образования земли Саксония

Wenn wir in dieser Stadt an etwas keinen Mangel haben, dann an Erinnerungsorten – was wir aber viel mehr brauchen, sind Diskursorte. Das heißt Orte, die von ihrem Selbstverständnis her zur Auseinandersetzung einladen, die deutungsoffen sind. Dabei müssen wir auch den Gesamtkomplex neu denken und die politische Bildung aus den Institutionen heraus in sozio-kulturelle Zusammenhänge und künstlerische Initiativen bringen. Deutung von Vergangenheit wird an vielen Stellen fabriziert, statt neuer Institutionen sollten wir besser die Vielfalt fördern.

Matthias Neutzner

» *Jeżeli nam w tym mieście czegoś nie brakuje, to miejsc wspomnien – co nam jednak znacznie bardziej trzeba, to miejsca dyskursu. To znaczy miejsc, które z własnej racji bytu zapraszają do konfrontacji, i które otwarte są co do rezultatu ich interpretacji. Przy czym również na nowo należy przemyśleć ich cały kompleks, i wynieść oświatę polityczną z instytucji w konteksty socjo-kulturalne i inicjatywy artystyczne. Interpretacje przeszłości produkuje się w wielu miejscach, a zamiast nowych instytucji raczej powinniśmy promować ich różnorodność.*

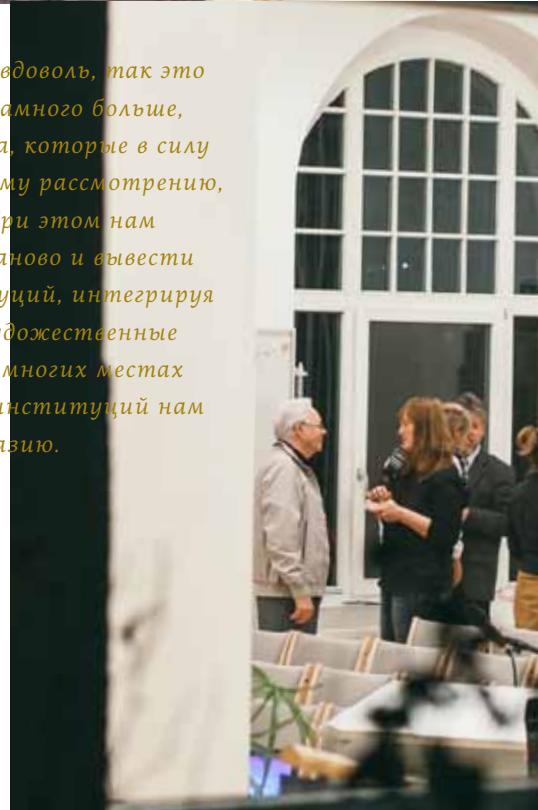
Matthias Neutzner

>>

Если у нас в этом городе что-то есть вдоволь, так это памятные места, но что нам нужно намного больше, это именно места дискурса. Т.е., места, которые в силу своей сути приглашают к критическому рассмотрению, и открыты для разных толкований. При этом нам нужно переосмыслить весь комплекс заново и вывести политическое образование из институций, интегрируя его в социально-культурные связи и художественные инициативы. Толкование прошлого во многих местах фабрикуется, вместо создания новых институций нам следовало бы содействовать многообразию.

Матиас Нойцнер

11.11.2015 Stadtmuseum Dresden, Festsaal

Dresden, Breslau, St. Petersburg – Wandel in Erinnerung /// Drezno, Wrocław, St. Petersburg – Przemiana we wspomni- eniu /// Дрезден, Вроцлав, Санкт Петербург – перемены в воспоминаниях

Aus der Grußrede der Bürgermeisterin Eva Jähnigen: Wir haben sehr viel über uns nachgedacht, über die Opfer des 13. Februar 1945, aber wir müssen auch über die Täterrolle Dresdens nachdenken, über die anderen Opfer. Dresden stellt sich seiner Geschichte. ///

Z przemówienia powitalnego burmistrzyni Ewy Jähning: Zastanawialiśmy się sporo nad nami samymi, nad ofiarami 13-ego lutego 1945 r., lecz musimy się również zastanowić nad rolą Drezna jako sprawcy, nad ofiarami pozostałymi. Drezno patrzy w twarz swej historii. ///

Из приветствия мера Евы Йениген: Мы очень много размышляли о себе, о жертвах 13 февраля 1945 года, но мы должны размышлять и о преступной роли Дрездена, о других жертвах. Дрезден принимает вызов своей истории.

Am Beispiel Dresdens und seiner Partnerstädte wurden die unterschiedlichen Erinnerungsdiskurse in Deutschland, Polen und Russland erörtert: Wie werden bestimmte historische Ereignisse und Epochen in den drei Ländern erinnert? Wie hat sich diese Erinnerung im Lauf der Geschichte gewandelt? Und welchen Einfluss hat das auf unsere Wahrnehmung der Gegenwart und auf unsere Wahrnehmung des Anderen?

Mit:

Irina Flige Direktorin der wissenschaftlichen Informationsstelle von Memorial, St. Petersburg

Frank Richter Direktor der Landeszentrale für politische Bildung Sachsen, Dresden

Prof. Krzysztof Ruchniewicz Historiker, Direktor des Willy Brandt Zentrums der Universität Wrocław

Moderation: Cornelius Ochmann, Osteuropaexperte, Direktor der Stiftung für deutsch-polnische Zusammenarbeit, Warschau ///

Na przykładzie Drezna i jego miast partnerskich naświetlano różne dyskursy pamięci w Niemczech, Polsce i Rosji: W jaki sposób pamięta się o szczególnych wydarzeniach i epokach w tych trzech krajach? Jak to wspomnienie zmieniało się w toku historii? I jaki wpływ ma to na naszą percepcję teraźniejszości i percepcję innych?

Z udziałem:

Irina Flige dyrektorka zakładu informacji naukowej Memorialu, St. Petersburg

Frank Richter dyrektor Centrali Oświaty Politycznej Saksonii, Drezno

Prof. Krzysztof Ruchniewicz historyk, dyrektor Centrum im. Willy Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego

Prowadzący rozmowy: Cornelius Ochmann, ekspert ds. Europy Wschodniej, dyrektor Fundacji Współpracy Niemiecko-Polskiej, Warszawa ///

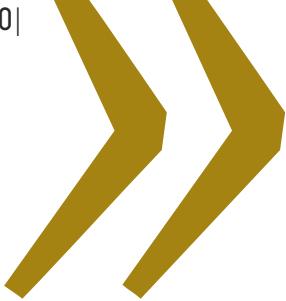
На примере Дрездена и его городов-партнеров обсуждались различные дискурсы воспоминаний в Германии, Польше и России: Какова память об определённых исторических событиях и эпохах в этих трех странах? Как менялась эта память с ходом истории? И какое воздействие это оказывает на наше восприятие современности и на наше восприятие нашего визави?

Участники:

Ирина Флигे директор Петербургского научно-информационного центра «Мемориал»,

Франк Рихтер директор Центра политического образования земли Саксония, Дрезден, Проф. Кшиштоф Рухневич историк, директор Центра им. Вилли Брандта Вроцлавского университета,

Модератор: Корнелиус Охманн, эксперт по Восточной Европе, директор Фонда германско-польского сотрудничества, Варшава.

Man kann in Dresden nicht vorbei am 13. Februar, dem Stolperstein im Kalendarium der Stadt. Außer dem 13. Februar spielt seit jüngster Zeit der 8. Oktober als städtischer Gedenktag eine größere Rolle. Während der eine für Trauer, Scham und den Wunsch und die Bereitschaft zur Versöhnung steht, symbolisiert der andere mit der Gründung Gruppe der 20 die Sehnsucht nach Freiheit, Demokratie, den Aufbruch und auch Gewaltlosigkeit. Wenn man die Botschaften dieser beiden Tage wie zwei Brennpunkte einer Ellipse in der Erinnerungskultur der Stadt aufeinander beziehen würde, hätte man einen Erinnerungs- und Gedankenraum, in dem eine städtische Gesellschaft sich sehr gut entwickeln kann.

Frank Richter

Geschichtserinnerung von Petersburg unterscheidet sich nicht von Russland im Allgemeinen. Die Erinnerung dient der staatlichen Ideologie, es geht stets um Siege und Erfolge. In St. Petersburg ist die Erinnerung an die Blockade ein bestehender Mythos, an dem bereits während der Blockade gearbeitet wurde. Im Vordergrund stehen die „Helden der Verteidigung Leningrads“, die Stadt ist nicht bereit, sich als Opfer zu sehen.

Irina Flige

Pamięć historii Petersburgu nie różni się od Rosji w całości. Pamięć służy ideologii państwoowej, chodzi zawsze tylko o zwycięstwa i sukcesy. W St. Petersburgu pamięć blokady jest trwającym mitem, nad którym już pracowano podczas samej blokady. Na pierwszym planie stoją „bohaterowie obrony Leningradu“, natomiast miasto nie gotów jest spojrzeć na siebie jako ofiarę.

Irina Flige

Восприятие истории в Петербурге не отличается от России в целом. Историческая память служит государственной идеологии, речь всегда идет о победах и успехах. В Санкт-Петербурге воспоминания о блокаде являются существующим мифом, над которым работали еще во время самой блокады. На переднем плане – «герои защиты Ленинграда»; город не готов воспринимать себя как жертву.

Ирина Флигे

W Dreźnie nie sposób ominąć 13-ego lutego – kamień, o który wciąż można się potykać w kalendarium miasta. Oprócz 13-ego lutego ostatnio również 8-ego października zaczął grać większą rolę jako miejski dzień pamięci. Gdy pierwszy stoi za żałobę, wstyd i chęć oraz gotowość do pojednania, drugi utworzeniem Grypy Dwudziestu symbolizuje tęsknotę za wolnością, demokracją, wyjściem ze stagnacji, również za rezygnację z przemocy. Gdyby przesłania tych dwóch dni odnoszono do siebie jako dwa ogniska elipsy w kulturze pamięci miasta, otrzymałoby się przestrzeń pamięci i myśli, w której środowisko miejskie mogłoby się bardzo dobrze rozwijać.

Frank Richter

В Дрездене невозможно обойти молчанием 13 февраля, камень преткновения в городском календаре. Кроме 13 февраля, в последнее время большую роль как мемориальный день города начинает играть 8 октября. Первая дата означает скорбь, стыд, желание и готовность к примирению, а вторая, после создания группы 20-и, символизирует страстное желание свободы, демократии, пробуждения, ненасилия. Если соотнести между собой послания этих двух дат как фокусы эллипса в культуре воспоминания города, мы будем иметь пространство воспоминаний и мыслей, в котором городское общество может очень хорошо развиваться.

Франк Рихтер

Zäsuren markieren die Grenzsituation Breslaus. Eine der radikalsten Zäsuren war zweifels-
ohne das Jahr 1945, verbunden mit einem kompletten Bevölkerungsaustausch und der Suche
nach einer neuen Identität. Repolonisierung, die Rückkehr ins Mutterland und der Piasten-
Mythos waren Leitlinien der Erinnerung. Dagegen steht die „post-deutsche Gegenwart“ als
ein Element der heutigen Kultur, das heißt die Identität mit dem Ort, ohne dass wir die kultu-
relle Genealogie dieses Ortes neu definieren müssen.

Prof. Krzysztof Ruchniewicz

Przełomy ozkreslają sytuację graniczną Wrocławia. Jednym z najbardziej radykalnych przełomów był bez wątpienia rok 1945-ty, połączony z kompletną wymianą ludności i poszukiwaniem nowej tożsamości. Repolonizacja, powrót do macierzy i mit Piastów były wytycznymi pamięci. Z drugiej strony mamy „post-niemiecką teraźniejszość“ jako element kultury dzisiejszej, tj. identyfikację z miejscem bez przymusu ponownej definicji jego genealogii kulturalnej.

Prof. Krzysztof Ruchniewicz

Ситуация с расположенным недалеко от границы Вроцлавом отмечена историческими вехами. Одной из наиболее радикальных вех, несомненно, был 1945 год, связанный с полной заменой населения и поиском новой идентичности. Репополнизация, возвращение на родину и легендарные Пясты были направляющими линиями памяти. С другой стороны есть «пост-германская современность» как элемент нынешней культуры, т.е. отождествление с местом, так что нет необходимости в новом определении его культурной генеалогии.

Проф. Кшиштоф Рухневич

8.11.2015 Kraszewski-Museum, Dresden

Projektlabor ×3 Perspektiven für den deutsch-polnisch-russischen Austausch // Laboratorium Projektów ×3 Perspektywy wymiany niemiecko- polsko-rosyjskiej // Проектная лаборатория ×3 перспективы для германско-польско-российского обмена

Das trilaterale Projektlabor vereinigte erstmals in der sächsischen Landeshauptstadt die Organisationen und Bürgerinitiativen mit Osteuropa-Bezug in der Stadt. Das Spektrum der TeilnehmerInnen reichte vom Mitveranstalter des Forums „Wandel in Erinnerung“, der Deutsch-Polnischen Gesellschaft Sachsen e.V., über den alternativen KulturAktiv e.V., das literarisch-historisch orientierte Deutsch-Russische Kulturstiftung, welches der russische Staat unterstützt, bis zum deutsch-tschechischen Verein Brücke/Most und dem sächsischen Landesbeauftragten für Stasi-Unterlagen, Lutz Rathenow. Moderiert von Stefan Melle (DRA), fanden sie zahlreiche Schnittmengen für ihre künftige Arbeit – von abgestimmter Veranstaltungsinformation für Dresden und das Land Sachsen bis zu koordinierten Informationsreisen nach Kaliningrad und in die Dresdner Partnerstadt Breslau, die 2016 Europäische Kulturhauptstadt ist. Auch trilaterale Initiativen für mehr Begegnungen mit der Partnerstadt St. Petersburg wurden vereinbart. ///

Trójstronne Laboratorium Projektów po raz pierwszy połączyło w stolicy Saksonii miejskie organizacje i inicjatywy obywatelskie odnoszące się do Europy Wschodniej. Gama uczestników sięgnęła od współorganizatora Forum „Przemiana w pamięci“, Towarzystwa Niemiecko-Polskiego Saksonii e.V., poprzez alternatywny KulturAktiv e.V., literacko-historyczne zorientowany Niemiecko-Rosyjski Instytut Kultury, popierany przez państwo rosyjskie, aż po niemiecko-czeskie Stowarzyszenie Brücke/Most i saksońskiego rzecznika ds. dokumentów Stasi, Lutz Rathenow. Pod przewodnictwem Stefana Melle, prezesa Stowarzyszenia Niemiecko-Rosyjskiego Austausch e.V., znalazło się sporo pokrywających się pól przyszłej pracy – od skoordynowanej informacji nt. imprez dla Drezna i całej Saksonii aż po skoordynowane wyjazdy informacyjne do Kaliningradu i Wrocławia, drezdeńskiego miasta partnerskiego i w 2016 r. ponadto Europejskiej Stolicy Kultury. Uzgodniono również trójstronne inicjatywy w celu wzmożonych spotkań z miastem partnerskim St. Petersburgiem. ///

Трехсторонняя проектная лаборатория впервые объединила в саксонской столице организации и гражданские инициативы, связанные с Восточной Европой. Спектр участников охватывал: со-организаторов форума «Перемены в воспоминаниях», Германско-польское общество Саксонии, альтернативное общество «КультурАктив», ориентированный на литературу и историю Германо-российский культурный институт, который работает с государственной поддержкой, Германо-Чешское общество «Мост», Лугца Ратено, Уполномоченного по документам Штази земли Саксония.

При модерировании со стороны Штефана Мёлле (исполнительный директор

зарегистрированного общества «Германо-Российский обмен») они нашли множество точек соприкосновения для своей будущей работы – от согласования календарей мероприятий по Дрездену и земле Саксонии и до скоординированных информационных поездок в Калининград и в город-партнер Дрездена Вроцлав, в 2016 году – Культурная столица Европы. Также были согласованы трехсторонние инициативы для повышения числа встреч с городом-партнером Санкт-Петербургом.

DEUTSCH-POLNISCH-RUSSISCHES FORUM
NIEMIECKO-POLSKO-ROSYJSKIE FORUM
ГЕРМАНСКО-ПОЛЬСКО-РОССИЙСКИЙ ФОРУМ

Wandel in Erinnerung /// Przemiany w pamięci /// Перемены в воспоминаниях

VERANSTALTER ///

MitOst

Film
Festival
Cottbus
Festival für ost-europäischen Film
Festival of East European Cinema

Deutsch-Polnische Gesellschaft
Sachsen e.V.

FÖRDERER ////

Robert Bosch Stiftung

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLSISCHE
ZUSAMMENARBEIT

PARTNER ////

KinoFabrik e.V.

Wojewódzka i Miejska
Biblioteka Publiczna
im. C. Kornela w Szczecinie

Konrad
Adenauer
Stiftung

Sächsische Landeszentrale
für politische Bildung

YEGOR
GAIDAR
FOUNDATION

NICR
NEW INSTITUTE
FOR CULTURAL RESEARCH

Dresden:
Diesbar: